

GYULAFEHÉRVÁRI HIRLAP

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt. Egyes szám ára 8 kr.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

ISSEKUTZ JÁNOS.

Kiadó: Papp György, Gyulafehérvár.

Szerk. szűcs és kiadónivatal: Püsp. Lyc. nyomda
Gyulafehérvárt.

Hirdetések díjszabály szerint.

A városok rendezése.

Azon törvényjavaslatnak, mely hivatva van a városokat rendezni, előadói tervezete elkészült.

Ideje már annak, hogy városaink fejlődése biztosíttassék, és sok jót várunk attól, ha a közigazgatás államosíttatik.

A jelenleg érvényben lévő törvényeink rendszeres végrehajtása megköveteli az állami közigazgatás behozatalát, s úgy látszik kormányunk ezt első sorban a városokra fogja alkalmazni.

A városok tiszti szervezete nagyobb szabású leendő, mint a mostani, mert a tervezet szerint állani fog a polgármesterből, három díjazott tanácsnokból, egy árvaszéki előadó ülnökből, jegyzőből, ügyészből, orvosokból, számvevőből, pénztárnokból, ellenőrből, állatorvosból és szükséges számú segéd- és irodaszemélyzetből.

Tíz ezernél több lakossal bíró városban még külön mérnöki és levéltárnoki állás szervezendő.

A tanár rendőri osztályának vezetője a rendőrkapitány (főkapitány) címet viseli. -- A mely városban több rendőrkapitányi, jegyzői, ügyészi, orvosi, számvevői, mérnöki, levéltárnoki állás van rendszeresítve, az illető hivatal élén álló tisztviselő a rendőrfőkapitány, főjegyző, főügyész, főorvos, főszámvevő, főmérnök, főlevéltárnok címmel ruházható fel.

A többi tiszti közegek hivatalos címzeit a város szervezési szabályrendeletében állapítja meg.

Oly címek, melyek kizárólag államiközegek megjelölésére szolgálnak, városi tisztviselőkre nem alkalmazhatók.

A tanács hatáskörébe utalt ügyek részben ülésben, részben ülésen kívül, de mindig a tanács nevében intézhetnek el. -- A tanács a határozatot némelyikének meghozatalára az ügyosztályokat is felhatalmazhatja, az elintézésért azonban ezen esetben is az egész tanács felelős. Minden esetre tanácsülés alá tartoznak azon ügyek, melyekben a képviselő testület elé javaslat terjesztetik, a városi pénztárak kezelése és ellenőrzése tekintetében valamely intézkedés tétel, a városi intézetekbe való felvétel vagy ösztöndíj engedélyeztetik, iskola díjjak és tanpénzek elengedtetnek, bérszerződések és szállítási szerződések kötnek, továbbá minden pénztartalványozások. -- Utalványt a tanács csak számvevőségi számfejtés mellett adhat ki.

Tanácsülés hívandó össze valahányszor az ügyek elintézhethetése szükségessé teszi, a szervezési szabályrendeletben azonban a tanács rendes üléseinek tartására rendes idő tűrhető ki.

Fontos az, hogy a városok autonóm jogai nem változhatnak.

A tanács tagjait, a polgármester kivételével, a ki hat évre választatik, a képviselő testület élfogytiglani időre választja.

A jegyzőn és számvevőn kívül a többi képviselő testület a belügyminister jóváhagyása mellett szerződéssel is alkalmazhatja, -- mely esetben ezek szolgálatának időtartama és illetményei a szerződésben állapíttatnak meg. -- Szerződés hiányában állása élfogytiglan s illetményeire nézve a szervezési szabályrendelet irányadó.

A városi számvevőket a belügyminister nevezi ki az állami számvevőségi tisztviselőkre nézve előírt minősítéssel bíró személyek közül.

A városi számvevők állami tisztviselők jellegével bírnak, helyhez kötve nincsenek és a belügyminister által a szolgálat igényeihez képest bármikor áthelyezhetők. -- Fizetésüket, mely egyéneenként évi 1000 frtnál kevesebb nem lehet, az állampénztárból huzzák.

A belügyminister a várossal azon összeg mennyisége iránt, melyet a város számvevői fizetés ezimen az állampénztárnak megtéríteni köteles, -- egyezsége léphet.

Közérdekű, felsőbb hatósági elvi határozatok.

A m. kir. földmivelésügyi minister 1897. évi 5234. számú határozata szerint: a gazda, a cselédje által elkövetett mezőrendőri kihágásért csak az esetben vonható felelősségre, ha a cseléd a gazda utasítására követte el a cselekményt, vagy ha a gazda cselédjével szemben a kötelességszerű felügyeleti jog gyakorolását elmulasztotta, végül ha oly egyént alkalmazott, ki feladatának rendszeriati teljesítésére képtelen.

A m. kir. belügyminister úrnak idei 460. számú másodfokú határozata szerint felújított az 1876. évi 2162. sz. földmiv. ipar-és kereskedelmi miniszteri rendelet azon intézkedése, mely szerint: a közforgalomban szeszes italt sem mértékjelzés nélküli palackokban, vagy poharakban, sem az italmérő tetszése szerint megállapított, illetve elfogadott mértékben mérni nem szabad.

Ez okból a rendellenes felülmértékkel jelölt sörös poharak használata is az 1879. évi XL. t. cz. 13. §-ába ütköző kihágást képez.

A m. kir. belügyminister 1897 évi 21.334. sz. határozata értelmében: lelkési hivatalt tényleg nem viselő rendházi tagok községi adófizetéstől nem mentesek.

— A kolozsvári kereskedelmi és ipar kamara figyelmeztetni kívánja az érdeklődőket az iránt

Kályhákra, kandallókra és kéményekre legkivált nagy gondot fordít a mi doktorunk, és teljes joggal, mert a maiakkal meglehetősen sokszor meggyúl a bajunk. Igazi művészi és mégis egyszerű rendszerrel minden helyiség elegendően bemelegszik, és a füst elpárolog anélkül, hogy a házban szemünket és tudónket rontaná, a háztetőre szállva pedig a nap sugaraitól fosztana meg bennünket. Fürdőszobáról, hideg vízzel és a lakás minden szükséges kiegészítő helyiségéről a legegyszerűbben gondoskodik.

A lakások padlatát köröskörül két lábnnyira a altól nem szabad szönyeggel bevonni; e két lábnny vonalnak tölgyfából kell készülni és viaszszal vagy terpentinnel tényesre csiszoltatni, hogy a szoba levegőjét mindig frissen tartsa és az ózon tartalmat szaporítsa.

A hálószoba olyan legyen, hogy minden emberre 1200 köblábnyi tér jusson, a butorzat pedig csak a legszükségesebbre szorítkozzék. A víz alkalmazásáról, levezetéséről és a szenny eltávolításáról a legnagyobb előrelátással gondoskodott,

A mi a jövő városának utcáit illeti, azok szélesek, és mindkét oldalon fával beültetve; az alkalmazottan teherszállítást földalatti vasutak eszközöndik, hogy soha tolongás ne lehessen. Szemét és sár ismeretlen lesz, minthogy az örökké folydogáló víz rögtön nyakou csipi, és ragadja magával a csatornába. A gyárak mind a városon kívül, meglehetősen távolban épülnek, ugyiszintén minden olyan mesterség kiszoríttatik a városból, a mely az egészségre káros munkával foglalkozik. Sőt még a kisiparosoknak is, mint vargák, szabók, stb, sem szabad családi házaikban dolgozni, hanem távolabb az e célra épült és berendezett bér-

TÁRCZA.

Módszer a halál ellen.

Dr. Richardson hírneves angol orvos a természet-tudósok egyik gyűlésén Brightonban számos felolvasás között a „Módszer a halál ellen” vagy „Egy mintaváros a jövőből” címen tartott felolvasást.

A derék orvos mindjárt bevezető soraiban kijelenté, hogy az általa kijelentendő módszer nem értendő szó szerint. Ha valaki, ő igen is jól tudja, hogy a halál ellen nincs orvosság, de van igenis út és mód, és ezekre rámutat, melyek révén a halandóság megdöbentő nagy száma lejjebb szállítható.

És ez út és mód a nagy tudományu orvos szerint semmi más, mint hogy házaink és egész városok építésénél azon újabb tapasztalatok nyomán kellene indulnunk, melyeket ma már a tudomány kínál.

A jövő „Hygea”-jának ily eszményi városában azon kórok és betegségek, melyekben ma az emberiség szenved, majdnem mind a lehetetlenségek közé soroztatnának, és a halálesetek száma ezerről ötre csökkentetnék.

Dr. Richardson, mint magától értetődik, a jövő ily városánál főképp az angol viszonyokat vette zsinormértékül, irányezsméi azonban némi változtatással az egész világon alkalmazhatók. Halljuk csak. „Hygea” lakossága 100,000-nél többre nem rughat, mely 20,000 házban laknék, 4000 hold területen.

Átlag véve tehát egy-egy házban öt léleknel nem szabad többnek lakni, s e terv egyik fő alapelvét az is

képezi, hogy egy házban csak egy család lakjék. A házak hatvan lábnaál nem leanének magasabbak, úgy, hogy a lég és világosság hehatását az anélkül is széles utcákban semmi sem akadályozza. A házak mind téglalobhajtasón nyugodnának, hogy először is a talaj netaláni káros kigőzölgése az egészségi állapotot ne veszélyeztesse, és másodsor, hogy a friss levegő e helyiségekben is keresztül kasul járhasson.

A házak belső berendezését illetőleg dr. Richardson a lehető legapróbb részletekbe bocsátkozik. Az angol házi asszonyokat leginkább meglepheti az a gondolat, mely szerint a konyhák az eddigi pinczehelyiségek helyett, közvetlen a tető alá, a legfelsőbb emeletre belyeztetnének át. E gyökeres változtatás alapja az, hogy az új város házaiban nem szabad az uteza niveauja alatt élni, míg a mai kerban szakácsnőink és a szolgaszemélyzet életének egy harmadját földalatt kinlódja át. Igaz, hogy a föld fenekéről a legfelső emeletre kissé nagy ugrás, de a terv előnyei sem megvetendők. Richardson többek között fölemlíti azt az okot is, hogy ekkor a tele talakat kell a lépcsőn le és az üresket fölbordani, ami kétségkívül könnyebb, mint a mostani megfordított rendszer. -- Egyébiránt minden jobban berendezett háznak lenne emelőgépe, a mi nemcsak a szolgálaton könnyebbitene, hanem -- a mi fő -- az edénytörés calamitását is meggátolná. A szobák falai fényezett téglából rakvák. Pompeji mintájára mindenféle színű festéssel és rajzokkal díszíthetünk, s ily módon nedvességtől, szenny-től és mérges füstökü kárpitoktól könnyen megmenekülhetünk és a falat nedves szivacs segélyével egész éven át tisztán tarthatjuk.

hogy a nyomtatványok postai díjazására nézve Austria és Magyarország közt az a különbség, hogy az ily nyomtatványok Austria területén 10 gramm alól is 2 kr. portóval vannak terhelve, míg nálunk 1 kr. a díj, ennek következtében az innen oda küldött nyomtatványokért a czimzett büntetést fizet, ha hiányosan bérmentesítik.

A kolozsvári keresk. és iparkamara június 30-iki közgyűléséből.

A Weisz József elnöklete alatt tartott közgyűlés tárgyalásaiból kiemeljük a következőket: A kamara a hozzá érkezett tömeges panaszok következtében sürgős intézkedésre kérte a miniszter urat az iránt, hogy a m. á. v. Kolozsvár-nváradí vonalán földesuszamlás következtében beszüntetett közlekedés miatt a tüvisaradi vonalra irányított teher-árúk szállításánál mellőztessék a távolságból eredő díjkülömbözet, miután a közönség a késedelmes szállítás miatt már eléggé károsodik és pedig önhibáján kívül. A m. á. v. eddig követett tarifa-politikájával sem egyezik a kényszerhelyzetnek ily értelemben való felhasználása.

A közgyűlés melegen pártolta a pozsonyi kamara azon felterjesztését, amelyben a korpának kedvezményezett szállítását a takarmány kereskedőknek is engedélyezni kéri, hogy az olesó takarmány kedvezményében a kisebb mezőgazdák is részesülhessenek.

A kamara köszönettel vesszi a miniszter ur azon tudósítását, hogy az iparhatóságokat utasította a végeladásokkal üztött visszaélések megszüntetésére, de egyuttal felkéri, hogy a vándortügyünkök, vándor ruhatarak és keresk. utazók visszaélései meggátlását czélzó azon miniszteri rendeletet is közölje az iparhatóságokkal, amelyet hivatali elődje 1891-ben 11.735 sz. a. intézett a fővárosi közönséghez.

A kolozsvári országos vásárok kirakó-vásár napjainak szaporítása ügyében a kamara ragaszkodik azon felvilágosításhoz, hogy erre forgalmi érdekek szempontjából semmi szükség sincs és hogy a városi hatóságtól hangsúlyozott gyakorlat is csak annyira terjedt, hogy az idegeneknek meg volt engedve a kirakó vásárt megelőző nap délutánján kipakolni s a vásárnapot követő nap délelőttjén berakodni.

A miniszter urtól megkerdezettvén az uzsoráról és káros hitelegyletekről szóló 1883-ki törvény hatásáról, a kamara azon nézetben van, hogy ez intézkedésnek jó eredménye kétségtelen; főleg constatálható, hogy a fővárosi bíróságok előtt lefolyt néhány nevezeteseb ügyben kelt ítélet országszerte elriasztó hatással volt az azelőtt leplezetlenül üztött visszaélésekre: az uzsoráskodás csökkenésére azonban nagy befolyással voltak az azon idő óta rohamosan keletkező és fejlődő hitelintézetek és szövetkezetek is. Ugy hogy pl. csak a kamara kerületinkben keletkezett hitelintézetek száma 1883-óta 118-ra megy.

A kamara a m. keresk. Muzeum igazgatóságának megkeresése következtében gondoskodni fog, hogy a

muzeum házi ipari készítményei elárusítására Kolozsvárt is alkalmas fiók-telep rendeztessék be. — A margarinnak nevezett művájnak a kamarakerületnek mindinkább terjedő forgalma következtében a kamara felhívást intéz az iparhatóságokhoz, a melyben figyelemket az 1895. XLVI. t. cz. végrehajtásáról szóló rendeletre kéri fordítani, kiemelvén, hogy a művaj gyártás és eladása határozottan ahoz a feltételhez van kötve, hogy ezen minőséget a közönség felismerhesse és össze ne téveszthesse a valódi vajjal, hogy a rendeletet a hazai tejgazdaság nagy kárára sem a gyárosok, sem az elárusítók nagy része meg nem tartja. Ez ügyben a kamara a gazdasági egyleteket is közreműködésre kéri fel.

A közgyűlés a miniszter urnak nem javasolja egyik társkamara azon kérésének teljesítését, hogy a kamarák helyén kívüli eső nagyobb városokban felvilágosító és véleményező hatáskörű bizottságok szerveztessenek és pedig azon indoknál fogva, a melyeket az előadók az 1896-ki kereskedelmi congressuson az ügyben részleteztek.

A budapesti vásárcsarnok igazgatóságának megkeresése az intézet támogatása iránt, a kamara kész minden irányban teljesíteni, amint eddig tette. Hasonlag érdeklődéssel fogadta a magyar vidéki malomgyesület körlevelét megalakulásáról A kolozsvári női keresk. tanfolyam segélyezésére a közgyűlés 200 frtot szavazott meg. A bhunyadi és sz. csehi tanonciskolának a szokott vizsgadíjak kiutaltattak.

A honvédek számára szállítandó 7900 pár bakancs és 12 ezer pár könnyű cipőre kiirt pályázatra az illetékes iparosok figyelmeztetve lettek.

Erzsébetváros vásárrendtartási szabályrendeletét némi módosításokkal a közgyűlés jóváhagyhatónak nyilvánítja, a Vármező község által kért négy országos vásár engedélyezését általában megtagadandónak véleményezi, tekintettel a Szilágymegyében már is túlsok vásárra. Bártos községének azon kérését, hogy baromvásárainak tartama 1 napról kettőre emeltesse, teljesíthetőnek véli.

Abrudbánya városa a hűsvágást korlátozni kívánja A kamara a szerzett jogok épségben tartása mellett nem tesz ellene kifogást.

A Magyar Hajózási Egyesületnek a kamara rendelkezésére bocsátja azon adatokat, amelyek a kerület folyóin üztött tntajszállítás érdekében történt lépésekről szólnak, s ismétlten kijelenti, hogy ez ügyben szívesen fog kezét az egylettel.

A szerkesztés alatt álló évi jelentés felül vizsgálásával a központi bizottság bizatik meg.

Végül elfogadta a közgyűlés Weisz Mór urnak azt az indítványát, hogy a kamara július és augusztus hóban ne tartson rendes közgyűlést.

Bérmálás Zalatnán.

Zalatna, 1897. július hó 1-én.

Junis hó 27-én d. u. 6 óra tájban érkezett Zalatnára Gróf Majláth Gusztáv püspök, hogy másnap ifjúságunkat a bérmálás szentségében részesítse.

Örömmel vártuk e napot kicsinyek nagyok egy-

azért a tudomány sem maradna csarnok nélkül, az iskolákban is a testgyakorlat egyik főtantárgy.

A közegészségügy élén természetesen egy orvos áll, ez orvos egész sereg vegyészszel és egyéb hivatalnokkal rendelkezik, kik a vizet és légszeszt vizsgálják és általán a várás őreiként szerepelnek. Oly magasabb iskolákról, melyekben a fiatalok az orvosi pályára készülhetne, a tervben nincs említés.

Temetkezési helyül ezentul is a föld maradna, csakhogy koporsó helyett a holttest vesszőkosarakban tétetnék le a sirba.

Végre dr. Richardson összefoglalja nézete s tapasztalatai szerint a halandósági viszonyt az ily mintavárosban, s következőleg illusztrálja. Mindenek előtt bizonyos betegségek ott elő sem fordulnának, mint például: láz, rángatózás, diarrhoe, marasmus, hagymáz, idegláz, és cholera is csak valamely véletlen által hozathatnék be, de gyökeret ekkor sem verhetne. A bímló folytonos ellenőrzés tárgya lenne, kórházi láznak se hire, se hamva; míg a rheumatismus, mely a nedves lakások rendes következménye, és a láz után maradt szívbjaj is alig képzelhető. Delirium tremens, májbaj, alkohol okozta sorvadás, és egyáltalán mindazon betegségek, melyek az alkohol élvezéséből származnak, ismőretlen nyomorok lennének. Azon betegségek pedig, melyek rossz vízre vezethetőleg vissza, és tüdőbaj, mely a szobák rossz ventilációjából keletkezik, harmadrészt leszállíthatók. A többi betegségeket tökéletesen elkerülni természetesen nem lehet, hanem szorgos elővigyázat, czél szerű rendszabályok által a halálesetek száma kétségkívül exzeről nyolczra, a második generációnál pedig már ezerről batra volna csökkenthető.

aránt: hogy tanúságot tegyünk szent hitünk iránti szeretetünkről, hogy beteljük szívünk a szent-léleknek miukat a jobban, a nemesben megerősítő malaszt-jával.

Junius hó 27-én d. u. már öt órakor az egész Zalatna talpon állott, hogy fogadja főpásztorát; szelid. angyalalkú főpásztorát, kinek egyetlenegy tekintete elég arra, hogy bennünk egyházunk iránti tántoríthatatlan szeretetre buzdítson; szebbjövő reményét táplálja minden kath. szívében a haza földén, Mária országában.

A művészi diadal kapunál a főpásztort dr. Sonntag A. orvos fogadta, a mire a püspök ömeltősága válasza az volt, hogy örömmel jött e város falai közé meggyőződése az, hogy itt a hitélet virágzó állapotban van.

Majd főpásztor dr. „Eccc Sacerdos“ hangjai mellett bevonult a templomba elvégezvén buzgó imáját, kijelenté a híveknek, hogy Önegyméltósága Lőnhart Ferenéz erdélyi püspök, az ő tanácsadója, támogatója nincs többé!

Este a főpásztor tiszteletére Zalatna társadalma rendezett „serenádot“ Quartettebe 2 gyönyörű dalt énekelt az ezen alkalomra szervezett dalárda. Kár, hogy a rendezőbizottság nem gondoskodott arról, hogy vaki a fáklás serenád alkalmából egy pár szóban kifejezze örömét, háláját a főpásztor iránt, kit mi mindnyáján oly lelkesedéssel ünnepeltünk.

28-án d. e. vette kezdetét a nagy mise. A mise alatt újból az ezen alkalomra szervezett dalárda énekelt. Majd következett a bérmálás. Ezt megelőzőleg a helybeli pleb. főesperes Csiki János tartott egy szép, minden ízében átgondolt beszédet; erre a főpásztor szavai következtek. Valóban mintha a szent-lélek Isten szólaft volna meg a beszédben. A lelkes szavak, a mély igazság, mely a főpásztori beszédben élénk tárult, behatolt lelkünkbe: elfeledni nem tudjuk; megtanított arra, hogyszent hittünknek mi módon lehetünk hű bajnokai; kath. öntudattal vezérelt gyermekei.

A bérmálás szentségét mintegy 160-on vették föl. Pontban 12 órakor élén a főpásztorral ott láttuk Zalatna intelligentiáját a helybeli pleb. vendégszerető házában. Következett az ebéd. Az első tosztot a házi gazda mondotta hévvel, lelkesedéssel a főpásztorra. Majd a főpásztor emelte poharát a házigazdára, a ki bérmanutjában mindenütt mellette volt s magasztos küldetésének teljesítésében segítette, támogatta; éltette tovább a főpásztor Zalatna közönségét, a mely a főpásztora iránti ragaszkodásának, őszinte tiszteletének külső jelekben oly megható, fölemelő tanúságát nyújtotta. Montani Gyula gör. kath. főesperes lelkes szavakkal köszöntötte a főpásztort.

D. u. meglátogatta a főpásztor a helybeli áll. elemi és ipari szakiskolát, mindenütt magas megelégedését fejezve ki. Majd lelkes éljenzések között búcsút vett Zalatnától.

Lőnhart püspök temetése.

Az elhunyt erdélyi róm. kath. püspököt — Lőnhart Ferenezet — f. hó 2-án, pénteken délelőtt helyezték örök nyugalomra, az erdélyi részek kath. papságának, az ország számos előkelőségének és a vármegye és közeli vidék lakosságának nagy részvétele mellett.

A gyászertartás délelőtt pontban 9 órakor kezdődött az elhunyt lakásán, hol Majláth Gusztáv gróf segéd-püspök szentelte be az elhunyt földi maradványait. E beszentelés végeztével pontifikáló püspök az összes papsággal a székesegyházba vonult és ide hozták és helyezték el fekete lepellel bevont emelvényre ta díszes érczkoporsót is, mely magába zárta az elhunyt püspököt. Megható és megindító volt a gyászmenet mely lassú tempóban közeledett a székesegyház felé. A templom előtt felállított katonazenekar gyászindulója jelezte a menet közeledtét és felhangzó gyászadalok hirdették, hogy a menet az egyházhoz ért.

Dr. Ujfalusi József kanonok egyházi díszben nyitotta meg a menetet, utána jöttek egyházi öltönyben kettesével, égő viaszgyertyákkal kezükben a növendékpapok, a központ lelkészei, az egyházmegye plebánosai, a diöcezis esperesei, az apátplebánosok, püspöki jelvényeikkel, a székeskáptalan tagjai, majd a plebánosok által vitt koporsó, a koporsó után a volt püspök egyházi jelvényeit vitte Butyka Sándor az elhunyt titkára; nyomon követte őt Majláth Gusztáv gróf püspök segédkező lelkészéitől körülvéve; a menetet követték az elhunyt gyászoló rokon-sága, az egyes küldöttségek és a gyászoló közönség.

A koporsót a templom belső hajójának közepén felállított emelvényre helyezve, a papság az oltár előtti tér két oldalára állott; az előkelőségek közül pedig a kanonokok rendes ülő helyeit baloldalon; József Sámuel br. miniszter, Pótsa József háromszékvárme-

házakban. Ez intézkedést dr. Richardson azzal indokolja, hogy szerinte legalább, igen sok betegség, mely az iparos családok közt uralkodik, az által terjesztetik, hogy a műhely és a lakás együtt van. — Ugyanez okból az oly családok számára, melyek odahaza nem mosathatnak, nyilvános mosóintézetek állíttatnának, a legszigorubb hatósági felügyelet alatt. A föntebbi intézkedések alapján minden munkás ember élvezhetné azt, amit most csak bankárok és ügyvédek és irodával bíró üzletemberek élvezhetnek, t. i. a házi bajoktól távol békén dolgozhatnak.

Dr. Richardson városában a közegészséget azzal véli leginkább fönttarthatni, ha mindenemű szeszes italárulását eltiltja; véleménye szerint ezután a szivarboltok is csakhamar eltűnnek. E két élvezetben keresi a doktor ur a legtöbb betegség magvát, a pipával azonban még csak szelidebben bánik el, de a kanesót mindörökre száműzi Hygeából.

Ezek után azt hihetnők, hogy ily egészséges városban orvosra és kórházra semmi szükség; dr. Richardson azonban gondoskodik kartársairól is: minden öt ezer emberre épített egy kórházat, minden kórházban 24 szobát, s e szobák midegyikében csak sulyos, vagy néhány könnyebb beteget fogad be, úgy hogy a kórházak berendezése mind a legkitűnőbb.

Kórházakon kívül lenne még egy sereg külön épület gyermekek, elhagyott, elárvult kisdedek számára, habár alig hihetnők, hogy ily példás városban találkoznék szülő, ki gyermekét elbanyagolná, s ne ápolná a legnagyobb gonddal! Sőt amire nem is gondoltunk még örültek háza is lenne Hygeában.

Hogy minden lépten-nyomon nyilvános uszodákra és tornaiskolákra bukkanánk, az magától értetődik; de

gyei és Zeyk Dániel alsófehérvármegyei főispánok, gróf Kornis Viktor, Kirchhammer Sándor vezér-őrnagy, Dorgó Albert jobb oldalon: Mihályi Viktor balászfalvi gör. kath. érsek, Moldován János nagyprépost és a gyulafehérvári székes-káptalannak a gyász-szertartásnál el nem foglalt kanonokai foglalták el: a gyászoló család a hajó közepén az első padban helyezkedett el, a templom többi részzeit pedig teljesen elfoglalta a nagyszámú gyászoló közönség.

Ott voltak: A kormány és az erdélyi róm. kath. status képviselőiben annak világi elnöke: br. Józsi Sámuel Ő felsége személye körüli miniszter, dr. Mihályi Viktor balászfalvi érsek metropolita, Potsa József v. b. t. t. Háromszék vármegye főispánja, Kirchhammer Sándor cs. és kir. vezér-őrnagy, gr. Kornis Viktor, gr. Zichy István nagybirtokosok Alsófehérvármegye képviselőiben Zeyk Dániel főispán, Csátó János kir. tanácsos alispán, Gáspár János, Batta Bertalan, Pogány János, Horváth Miklós, Dr. Ebergényi Sándor, a balászfalvi gör. kath. káptalan részéről Moldován János nagyprépost, dr. Bunca Agoston kanonok, a kir. törvénytörvénysek Nemes Sámuel elnök vezetésével, a helyőrség tiszti kara, az erdélyi status igazgató tanácsának küldöttsége, Gyulafehérvár város képviselője Novák Ferencz kir. tanácsos polgármesterrel az élén, a különböző hitfelekezetek lelkeszei, dr. Mohay Sándor orsz. képviselő, Dorgó Albert kolozsvári kir. közjegyző, Miksa Elek, Betegh Ferencz, Kiss Bálint nagybirtokosok, Gyulafehérvár város és vidékének egész előkelősége, értelmisége.

Az egyházban a temetési szertartás egy gyönyörűen énekelt gyászdallal pont 10 órakor kezdődött. Gróf Majláth Gusztáv püspöknek segédkeztek Fábian nagyprépost, Dr. Ujfaluzy József kanonok, Biró, Kovács, Möller, Jung Cseke Lajos apátplebánosok, az összes esperesek, és számos pap. 11 óra után valamivel végződött a szomorú szertartás, mire a papság és gyászoló közönség ugyanazon sorrendben, mint jövet, kísérté a koporsót az egyház keleti oldalán levő sírboltba, melyben örök álmát fogja a dny Erdély egyik jóságos, nemes gondolkodása főpásztor.

Szinészet.

Városunk ritkán részesül abban a szerencsében, hogy a vendég-szintársulatok előadásaiiban megfelelő élvezetet találjon közönsége. Sajnos, hogy ezen körülménynek oka nem kis részben maga a közönség: a meynyiben ezen nemes feladatú, önfeláldozó és magas szíves nemzeti misszióú polgártársak előadását nem részesíti kellő pártolása által a megérdemelt erkölcsi és anyagi jutalmazásban, — úgy anynyira, hogy, — tapasztalat szerint — a jobb társulatok ilyen kilátásokkal kénytelenek városunkat elkerülni s utjukban Nagy-Szebenből Nagy-Enyedre, vagy Dévára, vagy viszont meunek, míg ide többnyire Maros-Ujváriól, Magyar-Igenből, Alvinczről stb. ily községből kikopott, vagy oda menni szándékozők vetődnek. Csak természetes, hogy az ilyen esetleges pártolásra számító tarsulat maga is érzi kevesebb jutalmaztatásra való jogosultsáát s erről a város közönsége igen gyakran győződik meg. Pedig Gyulafehérvár város közönsége — hála Istennek — van olyan anyagi viszonyok között s bír annyi műértelemmel (ha nem többel), mint az említett városok bármelyike s nem volna semmi csoda, ha az itt, a tagok és a közönség tehetségéhez mérten erkölcsi és anyagiilag jutalmazott tarsulat a megemlített városok bármelyikét kihagyva nagyobb városokban folytatná működését. Csak ki kellene fejtenie — saját érdekében is — műlvezetve vágyó közönségünknek azon társadalmi kötelezettségét, mely egy ily számos közintézménnyel s értelmes kereskedői s iparos karral bíró város közönségében eo ipso megvan, hogy egyrészt feljogosítva a jobb szintársulatokat azon kilátásra, miszerint ide jöve — a méltó elismerésben részesülnek; másrészt éppen, ezen körülmény által maga magának biztosítja jövőre az élvezetes estélyeket.

A jelenleg itt levő Bokody szintársulat méltányos pártolásáról van szó, mely csakugyan városunkat a sok gyenge tarsulat után sem szökte ki. bizva öntudatában, erejében, s ide jöve bizony nem mindig kellően jutalmazva részleteti közönségüket válogatott darabjainak korrektt előadásával a legkellemesebb estékben.

Az eddigi előadások sikerei a Bokody-társulatot teljesen érdemessé tették arra, hogy a nagyérdemű közönség becses pártfogásába a legőszintebben ajánljuk.

Ujdonságok.

Gyulafehérvár 1897. július 8.

— **Gróf Majláth Gusztáv Károly** erdélyi püspök körlevélben értesítette egyházmegyéje papságát, hogy az erdélyi egyházmegye kormányzatát átvette és aláírásánál a Gusztáv Károly nevet fogja használni.

— **Választmányi ülés.** A régészeti és történelmi tarsulat dr. Ujfaluzy József kanonok

elnöklete alatt folyó hó 1-én tartott választmányi ülésében tekintettel Lönhart Ferencz erdélyi püspöknek elhalálozására, ki az egyletnek fővédnöke is volt, — a folyó hó 4-ére kitűzött közgyűlést elnapolta, egyben elhatározta, hogy a ravatalra koszorút helyez.

— **Az országgyűlési képviselő választásról** 1874. évi XXXIII. t. cz. 29. §-sa szerint a választók névjegyzéke hivatalból állítatik ki. A központi választmány abból kiindultan a névjegyzéknek évenkénti kiigazítására a szükséges intézkedéseket már megtévén, az összeíró küldöttség által készített névjegyzéket folyó év június hava 15-én tartott ülésében vizsgálat alá vette az azt a rendelkezésre állott adatok alapján kipótoltá s az 1898-iki évi választók deiglenes névjegyzékét egyes városrészenként külön-külön rendben összeállította, ami oly megjegyzéssel hozatik köz tudomásra, hogy ezen ideiglenes névjegyzéknek (mi egy-egy példánya a városház kapujára folyó év július hava 5-től bezárólag 25-ig közszemlére ki lesz téve, mely idő alatt azokat mindenki megtekintheti és a rendes hivatalos órák alatt egy tanácsí tisztségviselő jelenlétében lemasíolhatja. A névjegyzék ellen bárki felszólalhat, azon kívül mindenkinek jogában áll bármely jogtalan felvétel vagy kihagyás att felszólalni. A felszólamlások írásban adandók be és egyben több egyénre vonatkozó felszólamlás is foglalható. Ezen felszólamlások határideje folyó év július hava 5-től bezárólag július hava 15-ig terjedő 10 nap. A felszólamlásokat is mindenki megtekintheti, azokra nézve folyó év július hava 16-tól július hava 25-ig 10 nap alatt mindenki, ki az 1874 ik évi XXXIII. t. cz. 45 §-sa szerint felszólalni jogosítva van írásban észrevételeket nyújthat be, — az észrevétel minden beadványhoz külön adandó be. A felszólalások és azokra tett észrevételek a központi választmányhoz intézendők és a szükséges okiratokkal felszerelve a városi tanács elnökségéhez nyújthatók be. Gyulafehérvár központi választmánya. Novák kir. tanácsos k. v. elnök.

— **Orkán.** Nagy szélvész vonult el f. hó 4 én éjjel városunk felett. Egyes házakban sok kárt okozott, a sétatér és diszkertek fáit lestördelte, igen sok kárt tett a Glück-testvérek gőzmalmában, melynek fedelét vette ki, sok a kár a távirda oszlopokba is. Maros-Portus városrészben pedig egyes házakat fedeleitől fosztott meg. A kár összege csak épületekben egy pár ezerre tehető.

Déváról is azt táviratozzák, hogy azon éjjel 10 és 2 óra között óriási vihar pusztított Déva és környékén. Dévának összes középületeit főleg a megyeházat, az állami leányiskolát és a realiskolát erősen megrongálta a szélvihar, mely hatalmas fákat gyökerestől csavart ki. A jégverés az ültetvényekben és a szőlőkben roppant kárt tett.

Kolozsvárról is nagy viharról értesítenek bennünket, mely éjjelkor vonult el a város fölött. A nagy zápor és szélvész tetemes károkat okozott. A levegő rohamosan lehűt.

— **Az utazó közönség figyelmébe.** A t. c. közönség értesítettik, hogy a M.-Nádas—Egeres között forgalmi akadály tartama alatt Nagyvárad—Tövis között az 501. és 502. sz. gyorsvonatok megszüntetnek és a menetrendnek Budapest—Szolnoki illetve Nagyvárad, valamint Tövis—Predeáli változatlanul fennmaradó részei Szolnok és Tövis között Aradon át közlekedő külön gyorsvonatok által köttetnek össze, ezen gyorsvonathoz Tövisen-Bpest felé és felől közvetlen csatlakozással a Tövis—Kolozsvári vonalrészén f. hó 3 átol kezdve külön gyorsvonatok fognak forgalomban helyezettetni és ezen vonatknál Budapest és Kolozsvár között egy közvetlen I—II. oszt. kocsi fog közlekedni. Erkezés Bpest felől reggel 7 óra 59 p., indulás 8 óra 1 perc. Erkezés Predeál felől este 8 óra 30 p., indulás 8 óra 31 p. Gyulafehérvár, 1897. június 2-án. Az üzletvezetőség.

— **Kigyóviadal egy vivariumban.** A zsarnok római császárvk bizony sokat adtak volna, ha szemtanui lettek volna annak a szokatlan kigyó-párviadalnak, mely a minap a bécsi vivariumban játszódott le. Ilyen látvány a tropikus égálj őserdeiben gyakori lehet. Két óriási kigyó, melynek mindegyike egy embert képes megölni, egymásnak ront s dühös sziszegés hallatszik olyankor, hosszú fogaik csattogása s látni lehet, a mint testeik a porban tekerődnek. Az etetés közben keletkezett a harez. Az egyik kigyó éppen egy házi nyulat fojtott meg s elkészült, hogy nyálával bevonja és egyszerre lenyelje. Ekkor odament a másik és el akarta kapni a jóízű falatot. A megtámadott kigyó azonban hirtelen a merénylő feje után kapott és a két kigyó között oly ádáz küzdelem keletkezett, hogy az örök csak nagy ügygyel-bijjal tudták őket elválasztani. Aznap este a harezot újból megkezték látszólag minden külső ok nélkül. Azonban az öröknek ismét sikerült elválasztaniok az ellenfeleket. Az egyik kigyó vérzett is egy sebből. Vesztesége nagy kar lett volna, mert egy ily kigyó értéke 1200 frtra rug.

— **Tizenegy éves hős.** Francia lapok csodadolgokat beszélnek egy tizenegy éves Dinan-i fiúról. Francois Jégú-nak hívják s már többször volt alkal-

ma bátorságát bemutatni. A lefolyt hét alatt kétszer volt életmentő. Egy barátja Jean Lemée mély kutba esett. A kis Francois Jégú utána ugrott s minden segítség nélkül egész egyedül szerencsésen ki is húzta a vízből. Alig hat nap rá a fiatal hős egy megvadult lovat volt képes botjával megállítani, mely ló a kocsi-sát ágázolta és épen az iskolából kijövő tanulóknak rontott. Így ismét nagy szerencsétlenségtől óvta meg társait a tizenegy éves életmentő.

— **A sajtóhibákról.** Egy fővárosi szorgalmas korrektör egy egész gyűjteményt állított össze a betűk eme félreéből s ebből egy kis kóstoló azt hiszem nem lesz érdektelen olvasóink előtt. Az X... i njság ezelőtt 8 évvel arról akart birt adni, hogy a városbeli kéményseprő két ezer forintot nyert a lutrin. A szenzációs hír végét így torzította el a sajtóhiba ördöge: „Es most 2000 frt nyomja a lutrizó marhát.“ Pedig a szegény hírlap-író azt akarta volna kifejezni „markát“! A bíróválasztáson a főszolgabíró közlegénye óriási feltűnést keltett e helyett: „közleménye.“ Egy kisvárosi színbíró ily referált a közönségnek: „A szintársulat hős szerelmese Monoki ur mindig túloz.“ Es másnap a közlemény így jelent meg az njságban: a kintársulat hős szerelmese Monoki ur mindig „túlok“!

Közzgazdaság.

Körrendelet.

Valamennyi vármegyei és városi törvényhatóságnak.

Előfordult azon eset, hogy a szarvasmarháknak, juhoknak vagy sertéseknek akár itteni rendeletek alapján lezart, akár az osztrák cs. kir. belügyminister ur által az ausztriai szabad forgalomból kitiltott területekről a bécsi szabad vásárra való szállítása iránt beadott kérvények nem voltak oly tartalmu bizonyítványokkal ellátva, illetve felszerelve, melyek alapján a kívánt kivételes engedély elnyerése iránt kellő alappal lehetett volna közbejárni.

Minthogy az ily kérvényeknek megfelelő pótlás végett való visszaküldése váit szükségessé s ez a kérelem érdemének elintézését esetleg késleltette: ennélfogva hasonló esetek kikerülése végett ezennel közhírré teszem:

1-ször, hogy ae oly községekben, melyekből a szarvasmarháknak, juhoknak vagy sertéseknek Bécsbe szabad vásárra szálítása az osztrák belügyminister ur által az illető területre nézve netán kiadott általános tilalom kívül azért is tilos, mert a község valamely, az illető állatfajra nézve ragályos állati betegséggel fertőzött, és e miatt az itteni törvényes rendeletek alapján községi zárlat alatt áll: szarvasmarháknak, juhoknak és sertéseknek Bécsbe szabad vásárra szállíthatása iránt csakis azon esetben fogok közbejárni, ha az ez iránt hozzám beadandó s 50 krajczáros bélyeggel ellátott kérvényhez a folyamodó egy szintén 50 kros bélyeggel ellátott oly értelmű hiteles bizonyítványt csatol, melyben az állatok származási helyére nézve illetékes állami hatósági-, községi- vagy körállatorvos igazolja azt, hogy a folyamadó állatjait megvizsgálta és teljesen egészségeseknek találta, továbbá, hogy a folyamadó udvara vagy szállásai járványmentesek és a fertőzött területektől teljesen el vannak különítve.

Ezen bizonyítványokon a megvizsgált állatok darabszáma és a foganosított vizsgálat napja kitétetendő.

A kérvényben világosan feltüntetendő az állatok darabszáma, származási helye, a feladó vasuti állomás neve s megjelölendő az azon bécsi vásárok napjai, a melyekre a folyamadó az elszállítás kieszközölését kéri.

Késedelmek elkerülése czéljából felette ajánlatos, hogy a kérvény a kérelmezett bécsi vásár napját megelőző, legalább tizenkét nappal nyújtassék be.

2-szor. Az oly községekben, melyek járványmentesek, illetve községi zárlat alatt nem állanak, hanem csupán az osztrák belügyminister által az illető területre nézve kiadott általános tilalom folytán vannak a bécsi szabad vásárokról kitiltva: a szarvasmarhák, juhok és sertések Bécsbe szabad vásárra szállítása iránt a fent felsorolt kellékekkel bíró s kellő időben beadandó egyszerű kérvény alapján is hajlandó vagyok közbejárni s ily járványmentes községekben származó állatok elszállíthatása iránt beadandó kérvényekhez a fent jelzett állatorvosi bizonyítvány csatolása nem szükséges.

Felhívom a törvényhatóságot, hogy ezen rendeletet a legkiterjedtebb módon tegye közzé és a gázdaközönséget megfelelőleg tájékoztassa.

Kelt Budapesten, 1897. évi június hó 19-én.

Darányi S. k.

Nyilttér*)

Henneberg-selyem

csakis akkor valódi, ha közvetlen gyáramból rendelik — fekete fehér és színes 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként — sima csikos kockázott mintázott damaszolt s. a. t. (mint egy 240 különböző minőség és 2000 mintázatban s. a. t. a megrendelt árakat postabér és vámmentesen házhoz szállítva valamint mintákat postafordultával küldenek **Henneberg G.** (cs. és k. udvari szállító) **elyemgyáriai Zürichben.** Svájcba címzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek.

Nőtlen tisztviselő
1—2 butorozott szobát ke-
res esetleg ellátással
 ajánlatok a kiadóhivatalba kéretnek.

Árverési hirdetmény.

A nagyenyedi ev. ref. Bethlen főiskola-nilvános árverés útján eladja a Muzsina-Fel-enyed.-nagyenyedi malomárok által táplált négy 3—3 kövű lisztelő malmot és egy puszta malom helyet, u. m.

1. A mozsina-i határon levő „Sztás malmot,”
2. A felenyedi határon levő „Martalatti malmot,”
3. Felenyed községben levő u. n. „Papir, malmot,”

4. Nagy-enyed város határán levő u. n. „Cseremalmot,”

5. Felenyed határán levő u. n. „Theka” malomhelyet az egyes malmokhoz tartozó malomárokkal, gáttal, vízvezetővel, szóval az összes jogokkal és kötelezettségekkel együtt.

Az árverés f. évi július hó 27-én d. e. 11 órakor tartatik meg Nagy-Enyeden a főiskola jószágigazgatósági irodájában, hol a részletes feltételek korábban is a hivatalos órák alatt megtehetőek. Az árverés napjáig írásbeli ajánlatok is elfogadhatók.

Nagy-Enyeden 1897. június 22.

A Bethlen-főiskola jogügyi és jószágigazgatósága.

Mindenkor
 utolérhetetlenek maradnak a
PREMIER-
KERÉKPÁROK
 mert csak ezek vannak
helical-csőből
 megalkotva, ami pedig
 a legnagyobb ellenképességet,
 tökéletes precíziót,
 legkiválóbb szerkezettel és
 könnyed futóképességet
 kölcsönöz nekik.

THE PREMIER-CYCLE Co. Ltd. (Hillmann Herbert & Cooper)

Gyárak:

EGER COVENTRY DOOS
 (Csehország). (Anglia). (Nürnberg mellett)

Ezenként 60.000 k er é k p á r k é s z ű l .

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Egyedüli raktár:

Jäger Tamás

Gyulafehérvárt.

Valódi brünni posztószövetek

Egy vég	fr 3.10 jó	valódi gyapjából.
3.10 méter hosszú	frt 4.10 jó	
teljes úriöltöny	frt 4.80 jó	
ára csak	frt 6.— jobb	
	frt 7.75 finom	
	frt 9.— igen finom	
	frt 10.50 legfinomabb	

Egy vég egy fekete szalonöltönyhöz 10 frt. Felöltőszövetek loden, peruvien, cosking, állami és vasuti tisztviselőknak való szövetek, legfinomabb kamugarn és cheviotokat stb. stb küld gyári áron, a pontos és szolidnak ismert

posztógyári raktár

Kiesel-Amhof Brünnben.

Minták ingyen s bérmentve. Mintahú szállítás.

Figyelemreméltó! A t. közönségnek fontos azt tudni, hogy a szöveteket közvetlen helyről való beszerzés esetén sokkal olcsóbban kapja mint a közvetítő kereskedelem útján. A Kiesel-Amhof brünni cég az összes posztókat valódi gyári áron küldi szét és nem számítja hozzá a magánvevő annyira megkárosító ugynevezett szabóengedményét

Szomorú—de igaz,

hogy öltözékeinkre nagyobb gondot fordítunk, mint egészségünkre. Ha ruháinkon a legparányibb szakadékokat észlelünk, sietünk azt legott eltüntetni, nehogy nagyobbodjék, de ha ez testi egészségünknek az eset, számba se vesszük. Egy kis köhögés, főlájás, emésztési zavarok stb. mit tesz az? Ugyet se vetünk rá. Hát ez vétkes könnyelműség, mely később keservesen megboszulja magát rajtunk, mert valamint a kis szakadékból nagy lesz, épp úgy a kis bajból nagy baj keletkezik, ha kellő intézkedés nincsen keznel. **A legtöbb betegség kuforrása a gyomor rendetlen működése,** a mit — idejekorán használva. Egger kellemes ízű Sodapasztilája csakhamar beszüntet (1 doboz ára 30 kr.) **A tüdő, torok és mellbajok köhögéssel, rekedtséggel s elnyálkásodással kezdődnek.** Egger kitűnő ízű Mellpasztilája megóv bennünket a bajtól teljes biztonsággal. (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoz 25 kr.) Minden gyógyszerárban kaphatók. Főraktár Nádorgyógy-szertár.

(Dr. Egger Leó és Egger J.)

Budapest, Váci-körút 17.

Ezennel van szerecsénk tiszteletteljesen tudomására hozni, miszerint üzlethelyiségünk nagyobblása folytán, úgy irodáinkat mint esillár-raktárunkat, **folyó évi május hó 6-tól** kezdve

VIII KER., KEREPESI-UT 21. SZÁMU
 palotába helyeztük át.

SIEMENS és HALSKÉ villámvilágítási és erőátviteli gyára.

Gyártelep: Külső Váci-út 4. szám.

Elvállalják: villámvilágítási és erőátviteli, távbeszélő (telefon), vasuti váltó-biztosító és tűzjelző telepek berendezését. Szállítanak vízmérőket, villamos vizzállás jelzőket, mérő-eszközöket u. m. galvanó métereket stb. izzó lámpákat, szöngyertyákat stb. Különösen figyelmeztetünk a városi üzletre, a hol villámvilágítási és gázzal kombinált lámpatestek, valamint minden villamos berendezésekhez szükséges czíkkék és választékban vannak; költségvetések és fevilágosítások díjtalanul és készséggel szolgáltatnak.